

Anna Maria Compagna, Michela Letizia & Núria Puigdevall Bafaluy, *La poesia oggettiva nella letteratura catalana medievale*, Roma, Aracne, 2019, 339 p., ISBN: 978-88-255-2337-9.

La poesia oggettiva nella letteratura catalana medievale —tercer volum de la col·lecció «Dialogoi medievale» (Aracne, 2019)— d'Anna Maria Compagna, Michela Letizia i Núria Puigdevall Bafaluy és una nova contribució que ressegueix el desenvolupament de la lírica catalana en l'època medieval, específicament durant la segona meitat del segle XIV i el segle XV.

Pel que fa a l'estructura, el llibre consta de dues parts: la primera, a càrrec de Michela Letizia, és de caràcter introductor i ens guia a través del món de la poesia objectiva: ens proporciona una definició i aprofundeix en la seva evolució dins del context de la lírica de l'època medieval a Catalunya; la segona correspon a un *corpus* poètic extret del repertori en línia coordinat per C. Di Girolamo i dirigit per L. Badia: *Rialc (Repertorio informatizzato dell'antica letteratura catalana)*, traduït per Anna Maria Compagna i Núria Puigdevall Bafaluy, i introduït i glossat per Michela Letizia.

Des de les primeres pàgines es fa referència a uns dels punts centrals d'aquest treball, la noció d'objectivitat en la poesia, que serveix com a fil conductor per a l'anàlisi i la lectura dels versos seleccionats. Letizia, autora de l'estudi introductor que porta com a títol *I contesti* i estructurat en quatre capítols, ofereix una definició clara d'aquesta poesia objectiva i explora com es desenvolupa dins del marc de la lírica medieval catalana. L'autora posa de manifest que, en contraposició a altres gèneres literaris, la poesia incrementa la seva pròpia coherència monològica (15). A més a més, argumenta que durant la segona meitat del segle XIV i el segle XV es comencen a detectar elements d'objectivitat en els textos poètics catalans (28), com es pot observar a través de diversos aspectes de la «narració» poètica. Aquesta objectivitat coincideix amb la disminució gradual de la influència de la *canço* dels trobadors en la transmissió de

les composicions poètiques (28-33). L'estudi de Letizia suggereix que la incorporació d'elements objectius no implica una creació d'un gènere poètic alternatiu, sinó més aviat una característica que modifica la lírica existent. La poesia catalana és vista com un mitjà capaç d'absorbir aquests elements sense perdre la seva pròpia especificitat, cosa que es considera de pura innovació. De fet, la poesia ja no es presenta «come un genere monologico e atemporale, ma anzi un genere in cui le voci si moltiplicano, e così pure i piani temporali» (30). L'autora, a través de l'exploració de l'objectivitat en la lírica catalana medieval, ofereix una anàlisi detallada de les influències de la lírica provençal en aquesta tradició. Destaca com la poesia catalana, absorbeix la influència dels trobadors provençals i desenvolupa gradualment una pròpia identitat autònoma que li confereix una certa singularitat dins del panorama literari europeu. Aquesta singularitat es manifesta en canvis visibles en la natura de la poesia catalana, com la transició de la lírica predominantment monològica a una de més dialogant i narrativa (31). A més de les formes poètiques tradicionals, l'estudi explora com la poesia catalana va començar a incorporar elements més realistes i referencials i s'allunyava de la idealització de la lírica cortesana. Això va portar a una representació més concreta de la realitat i a una evolució significativa en la naturalesa de la poesia catalana. Per tant, aquest text no només examina la poesia catalana medieval des de la perspectiva de l'objectivitat, sinó que també il·lumina la seva relació amb les influències de la lírica provençal i com va desenvolupar gradualment una identitat autònoma.

Obre la segona part del volum la cançó de deu cobles dobles *Força·m destreny, molt discreta senyora* (67). Aquesta composició, com les altres vint-i-nou que hi apareixen, es presenta al públic italià mitjançant la traducció d'Anna Maria Compagna i Núria Puigdevall Bafaluy. La traducció d'aquests versos requereix una comprensió profunda no només de la llengua original de partida i d'arribada, que es dona per descomptat, sinó també de la seva essència i de l'estil emprat pels autors. El llenguatge usat per les traductores, que aprofita els codis lingüístics que poden trobar correspondència en la llengua dels seus destinataris italians, obre una finestra cap a una època passada, tot revelant nous matisos i interpretacions per als lectors contemporanis. Cada text proposat és curosament introduït per Michela Letizia.

Tanca l'obra una nota informativa, que té també el valor d'un postfaci, en la qual les autores ressegueixen la tradició textual de les obres triades per a l'antologia de poesia objectiva catalana medieval i les contextualitzen dins del discurs dels canons literaris.

Podem afirmar, sens dubte, que les autores compleixen la tasca proposada i que la seva obra se suma a les que, sobretot en àmbit romànic, han contribuït a fer conèixer fora dels territoris d'interès, en aquest cas a Itàlia, la bellesa de la lírica catalana medieval.

EMANUELA FORGETTA

Università degli Studi di Napoli «L'Orientale»

Università degli Studi di Napoli Federico II

e.forgett@gmail.com

ORCID 0000-0002-5762-4784